

SAALISTODISTUSJÄRJESTELMÄ

1. Määräyksiä koskien kalatuotteiden tuontia ja vientiä Euroopan unionin alueelta

Euroopan unionin neuvoston ja komission asetukset laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta järjestelmästä tulivat sovellettaviksi unionin jäsenmaissa 1.1.2010.

Edellä tarkoitettuja ns. LIS-asetuksia ovat:

Neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2008

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:286:0001:0032:FI:PDF>

komission asetukset (EY) N:o 1010/2009

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:280:0005:0041:FI:PDF>

(EU) N:o 86/2010

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:026:0001:0016:FI:PDF>

ja (EU) N:o 202/2011

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011R0202:FI:HTML>

Asetuksissa on säädetty **saalistodistusjärjestelmästä**, joka komission asetuksen 86/2010 liitteessä I luetelluin poikkeuksin koskee Euroopan unionin ulkopuolisista maista (nk. kolmannet maat) unioniin tuotavia kalastustuotteita ja unionista kolmansiin maihin vietäviä kalastustuotteita. Järjestelmän piiriin kuuluvat sekä jalostamattomat että jalostetut kalastustuotteet. Unionin ulkopuolisiin nk. kolmansiin maihin kuuluvat saalistodistusjärjestelmää sovellettaessa myös ETA-maat kuten Islanti ja Norja.

Lyhennetty ohje saalistodistusjärjestelmästä löytyy oheisen linkin alta

https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/handbook_fi.pdf

Miksi saalistodistusjärjestelmä on otettu käyttöön?

Laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus (nk. LIS-kalastus) on yksi merkittävimmistä ihmisen harjoittamista toimista, jotka uhkaavat kestäviä kalakantoja maailmanlaajuisesti. EU on maailman suurin kalastustuotteiden tuoja, mistä seuraa, että se on myös laittomasti pyydetyn kalan suurmarkkina-alue. Komission arvioiden mukaan unioniin tuodaan laittomasti pyydettyä kalaa vuosittain noin 1,1 miljardin euron arvosta.

Saalistodistus osoittaa kalan laillisesti pyydetyksi

Saalistodistus on yksi tulliselvitykseen liitettävistä asiakirjoista saalistodistusjärjestelmään kuuluvia kalastustuotteita Euroopan unioniin tuotaessa. Asianmukaisesti varmennetulla saalistodistuksella maahantuoja osoittaa, että kala, josta kalastustuote on jalostettu, on pyydetty pyyntialueella voimassa olevien kalastusta koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti.

Järjestelmän piiriin kuuluvia kalastustuotteita Euroopan unionista vietäessä saalistodistus tulee liittää tullausasiakirjoihin, jos kalastustuote tuodaan myöhemmin takaisin unionin sellaisenaan tai jatkojalostettuna. Kolmas maa voi myös vaatia saalistodistuksen, vaikka tuotteen ei olisikaan tarkoitus palata Euroopan unionin markkinoille. Islanti, Madagaskar, Norja, Thaimaa, Norsunluurannikko, Tunisia, Kuwait ja Ukraina ovat tähän mennessä (syyskuu 2017) ilmoittaneet edellyttävänsä, että sinne tuotavissa kalastustuotteissa on asianmukaisesti varmennettu saalistodistus.

Todistuksessa on tietoa mm. tuotteesta, kalastusaluksesta, pyyntialueesta ja kuljetustavasta. Todistuksen on oltava sen maan (lippuvaltio) toimivaltaisen viranomaisen varmentama, jonka lipun alla kalastustuotteen pyydystänyt kalastusalue purjehtii. Varmentaessaan saalistodistuksen lippuvaltion toimivaltainen viranomainen todistaa, että tuote-erässä käytetty kala on pyydetty lakien ja määräysten mukaisesti.

Saalistodistusjärjestelmän piiriin kuuluvat kalastustuotteet

Määräykset koskevat eräin poikkeuksin tullikoodeksin ryhmässä 03 mainittuja sekä nimikkeissä 1604 ja 1605 lueteltuja käsittelemättömiä ja käsiteltyjä kalastustuotteita. Poikkeuksista on säädetty komission asetuksen (EU) N:o 86/2010 liitteessä I.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:026:0001:0016:FI:PDF>

ja (EU) N:o 202/2011

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011R0202:FI:HTML>

2. Kalastustuotteiden tuonti EU:hun ja Suomeen

Maahantuojan velvollisuus on toimittaa asianmukaisesti varmennettu saalistodistus sen EU-maan toimivaltaiselle viranomaiselle, johon kalastustuote on tarkoitus tuoda. Suomessa toimivaltainen viranomainen tarkastamaan unioniin tuotaviin kalastustuotteisiin liittyviä saalistodistuksia ja prosessitodistuksia on Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Varsinais-Suomen ELY-keskus). Varsinais-Suomen ELY-keskus tarkistaa kaikkialla Suomessa unioniin tuotavien kalastustuotteiden saalistodistukset.

Kalastustuotetta ei saa tuoda maahan, jos asianmukaisesti varmennettua saalistodistusta ei ole liitetty tulliselvitysasiakirjoihin. Saalistodistuksen toimittamiselle on säädetty neuvoston asetuksessa 1005/2008 (art. 16) ja komission asetuksessa 1010/2009 (art. 8 ja liite VI) määräajat, joiden noudattamatta jättäminen voi myös aiheuttaa tuonnin epäämisen. Tuonti voidaan myös evätä, jos tuotaviksi aiotut tuotteet eivät ole samoja kuin ne, jotka on mainittu saalistodistuksessa. Puutteellisesti täytetty saalistodistus voi myös johtaa tuonnin epäämiseen. Luettelo epäämisperusteista on neuvoston asetuksen 1005/2008 18 artiklassa.

Määräajat saalistodistusten toimittamiselle

Neuvoston ja komission edellä mainituissa asetuksissa (1005/2008 ja 1010/2009) on asetettu määräajat, joiden rajoissa saalistodistukset on Suomessa ennen tuotteen maahantuontia viimeistään toimitettava ELY-keskuksille. Määräajat vaihtelevat kalastustuotteen kuljetustavasta riippuen:

- Lentoteitse: 4 tuntia
- Maanteitse: 2 tuntia
- Rautateitse: 4 tuntia
- Konttialuksella: 3 työpäivää

Viejän ja maahantuojan velvollisuudet

Kolmannessa maassa olevan viejän velvollisuus on huolehtia, että vietävässä kalastustuotteessa on asianmukaisesti varmennettu saalistodistus. Maahantuojan velvollisuus on varmistua siitä, että viejä toimittaa hänelle asianmukaisesti varmennetun saalistodistuksen, ja että se toimitetaan säädettyissä ajoissa toimivaltaiselle ELY-keskukselle tarkastettavaksi. Saalistodistuksen on seurattava tämän jälkeen kalastustuotteiden mukana koko jalostusketjun ajan.

Euroopan komission internetsivuilla

https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/flag_state_notifications_en.pdf

on luettelo kolmansien maiden toimivaltaisista viranomaisista (List of flag State notifications). Luettelosta maahantuoja voi tarkistaa, että saalistodistusmalli on komission hyväksymä ja että sen varmentanut viranomainen on ilmoitettu komissiolle. Luetteloa päivitetään jatkuvasti.

Kolmansien maiden saalistodistusmallit

Euroopan unionin saalistodistuksen malli on vahvistettu neuvoston asetuksessa 1005/2008. Komission asetuksen 1010/2009 liitteessä IV on vahvistettu myös malli yksinkertaisesta saalistodistuksesta. Komissio on kuitenkin hyväksynyt useita kolmansien maiden käyttämiä saalistodistusmalleja käytettäväksi unionin saalistodistusmallin rinnalla. Saalistodistus voidaan toimittaa myös sähköisesti ja se voidaan korvata sähköisillä jäljitysjärjestelmillä joilla voidaan taata sama viranomaisen suorittaman valvonnan taso. Sähköisiä saalistodistuksia käyttävät Norja, USA, Uusi-Seelanti, Islanti, Färsaaret, Etelä-Afrikka ja Kanada. Saalistodistusmallit löytyvät komission asetuksen 86/2010 liitteistä. Komissio on luvannut myös julkaista mallit internetsivuillaan.

Kolmannen maan toimivaltainen viranomainen varmentaa saalistodistuksen allekirjoituksellaan ja leimallaan. Suomen toimivaltaisella viranomaisella on pääsy Euroopan unionin komission ylläpitämille internet-sivuille, joissa on tiedot kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten allekirjoituksista ja leimoista. Suomen toimivaltainen viranomainen eli Varsinais-Suomen ELY-keskus tarkastaa saalistodistukset ja tutkii samalla niiden aitoutta.

Saalistodistuksien tarkastaminen Suomessa

Saalistodistus on yksi tullausasiakirjoista. Tullauksen yhteydessä tullitarkastaja tarkastaa alkuperäisen saalistodistuksen olemassaolon. Tulli ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tutki saalistodistuksen asianmukaisuutta, vaan sen tarkastaa Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Maahantuontiselvitysten jouduttamiseksi maahantuojien toivotaan lähettävän saalistodistukset niin pian kuin mahdollista ELY-keskukseen käyttäen sähköistä asiointipalvelua:

<https://lis-hakemukset.mmm.fi/loginPage.jsp>

Sähköisestä asiointipalvelusta lisätietoja antaa Maanmittauslaitos:

Jussi Someristo: jussi.someristo@maanmittauslaitos.fi

Tuija Kankaanpää: tuija.kankaanpaa@maanmittauslaitos.fi

Palvelua varten tarvitaan KATSO-tunnus, jonka luomisesta saat lisätietoja verohallinnon sivuilta: <https://yritys.tunnistus.fi/>

1. Saalistodistuksen toimittaminen Varsinais-Suomen ELY-keskukseen tarkastettavaksi ennen tulliselvityksen aloittamista

Maahantuojan tai hänen edustajansa tulee toimittaa saalistodistus Varsinais-Suomen ELY-keskukseen vähintään neuvoston ja komission asetuksissa säädetyissä määräajoissa (tavara tulee lentoteitse 4 tuntia, maanteitse 2 tuntia, rautateitse 4 tuntia tai konttialuksella 3 työpäivää) ennen kalastustuotteen maahantuontia käyttäen hyväkseen sähköistä asiointipalvelua (katso ed. kappale).

Jotta tuontiselvitykset hoituisivat sujuvasti, tuojien kannattaa toimittaa saalistodistukset ELY-keskukselle heti saatuaan todistuksen omalta yhteystaholtaan. Tällä tavalla ELY-keskukselle jää aikaa tarkastaa saalistodistuksia ja pyytää mahdollisia lisäselvityksiä ja vältetään tarpeettomat seisokit tullissa.

ELY-keskus käyttää hyväkseen sähköistä asiointipalvelua tarkistaessaan saalistodistukset ja prosessitodistukset (annex IV liite) riskienhallinnan pohjalta. Hyväksynnän jälkeen järjestelmä toimittaa alustavasti hyväksymänsä saalistodistuksen (saalistodistuskopion) alustavaa hyväksymistä koskevalla merkinnällä varustettuna Tullille ja maahantuojalle/huolitsijalle, heille lähtee myös s-posti hyväksynnästä. Kun kalastustuotteet saapuvat Suomeen ja tullaus tehdään, tuoja liittää tullausasiakirjojen mukaan sekä alkuperäisen saalistodistuksen ja/tai alkuperäisen annex IV liitteen.

Saalis- ja prosessitodistusten hyväksyntä on maksullista 1.1.2018 lähtien: valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2018.

- Saalistodistuksen käsittelymaksu 30 €, jos tuontierä on enintään 1000 kg
- Saalistodistuksen käsittelymaksu 50 €, jos tuontierä on yli 1000 kg
- Jalostustodistuksen käsittelymaksu 50 €
- Jälleenvientitodistuksen käsittelymaksu 30 €
- Saalistodistuksen, jälleenvientitodistuksen ja jalostustodistuksen käsittelyn lisämaksu, jos hakemus toimitetaan ELY-keskukselle muulla tavoin kuin sähköisen asiointijärjestelmän kautta 50 €

On kuitenkin huomattava, että Euroopan unionin komissio koordinoi saalistodistusjärjestelmän toimeenpanoa jäsenmaissa ja toimittaa jäsenmaille jatkuvasti kalastustuotteita koskevia tietoja. ELY-keskus ja/tai tullit voivat missä tahansa vaiheessa ennen tuotteen lopullisen maahantulon hyväksymistä pyytää lisäselvityksiä saalistodistuksista ja kalastustuotteista ja evätä tuotteen maahantuloa, vaikka ELY-keskus olisikin jo alustavasti hyväksynyt saalistodistuksen.

Tulli toimittaa tullauskäsittelyn jälkeen alkuperäiset saalistodistukset ja annex IV liitteet Varsinais-Suomen ELY-keskukseen arkistoitaviksi.

2. Saalistodistuksen tarkastaminen tullauksen yhteydessä

Mikäli kalastustuotteen maahantuojalla tai hänen edustajalla ei toimita saalistodistusta Varsinais-Suomen ELY-keskukselle alustavasti hyväksyttäväksi ennen tuotteen maahan saapumista tai ELY-keskus ei voi hyväksyä saalistodistusta alustavasti, saalistodistusten hyväksymismenettely alkaa vasta tullauksen yhteydessä.

Tuoja toimittaa alkuperäiset saalistodistukset tullille muiden tullausasiakirjojen mukana. Tulli lähettää saalistodistuksen toimivaltaiselle ELY-keskukselle tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Vasta kun tullit ovat saaneet ELY-keskukselta ilmoituksen saalistodistuksen hyväksymisestä, tullit voi vapauttaa kyseisten kalastustuotteiden maahantuonnin, jos tullausasiakirjat ovat muutoin hyväksyttävissä.

3. Saalistodistusten tarkastaminen käyttökätkön aikana

Jos sähköinen asiointipalvelu ei jostain syystä toimi tai on tilapäisesti pois käytöstä voivat maahantuojat/huolitsijat toimittaa saalistodistukset ja annex IV liitteet [sähköpostilla](mailto:lis.uusimaa@ely-keskus.fi) (skannattuina) osoitteella Varsinais-Suomen ELY-keskus: lis.uusimaa@ely-keskus.fi

3. Kalastustuotteiden vienti EU:sta kolmansiin maihin

Milloin saalistodistus tarvitaan kalaa tai kalastustuotteita Euroopan unionista viettäessä?

Saalistodistusjärjestelmä koskee lähtökohtaisesti kaikkia, jotka kaupallisessa tarkoituksessa vievät merestä kalastettua kalaa tai kalastustuotteita Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin. Unionista vietävään kalaan ja kalastustuotteisiin sovelletaan samoja neuvoston ja komission LIS-asetuksia kuin unioniin tuotavaan kalaan ja kalastustuotteisiin. Saalistodistusjärjestelmää sovelletaan tullikoodeksin ryhmässä 03 mainittuihin sekä nimikkeisiin 1604 ja 1605 kuuluviin käsittelemättömiin ja käsiteltyihin kalastustuotteisiin. Poikkeuksista on säädetty komission asetuksen 86/2010 liitteessä I.

Jos kala tai kalastustuote viedään kolmanteen maahan ja tuodaan myöhemmin esimerkiksi jatkojalostettuna takaisin Euroopan unioniin, toimivaltaisen viranomaisen varmentama saalistodistus tulee liittää vientiasiakirjoihin. Kolmas maa voi myös vaatia saalistodistuksen, vaikka tuotetta ei olisikaan tarkoitus tuoda unioniin takaisin. Tällä hetkellä (syyskuu 2017) Norja, Islanti Thaimaa, Madagaskar, Norsunluurannikko, Tunisia, Kuwait ja Ukraina ovat ilmoittaneet vaativansa saalistodistuksen Euroopan unionista tuotaviin kalastustuotteisiin.

Saalistodistuslomakkeet ja niiden täyttäminen (katso myös erillinen ohje lomakkeen täyttämistä)

Saalis- ja prosessidistusten varmentaminen on maksullista 1.1.2018 lähtien: valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2018 (1066/2017).

- Saalistodistuksen varmentamismaksu 60 € kalastustuotteiden vientierille kolmansiin maihin

Saalistodistuslomakkeet ovat tulostettavissa maa- ja metsätalousministeriön ja ELY-keskusten internetsivuilta: <http://mmm.fi/lis-kalastus> tai <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/lomakkeet-elinkeinot>

Maa- ja metsätalousministeriön sekä ELY-keskusten internetsivuilla on PDF-lomakepohjat kolmella eri kielellä (suomi/ruotsi/englanti). Jos käyttää muuta kuin englanninkielistä lomaketta, on huomattava, että on mahdollista, että saalistodistuksen käsittely vastaanottavassa kolmannessa maassa hidastuu tai jopa estyy.

Saalistodistuslomakkeen täyttävät sekä kalastaja tai kalastajan edustaja että viejä tai viejän edustaja. Kun lomake on täytetty, sen voi tulostaa ja allekirjoittaa. On myös mahdollista tulostaa pelkkä lomakepohja ja täyttää tiedot käsin lomakepohjaan. Kummassakin tapauksessa on tärkeää muistaa allekirjoittaa täytetty lomake.

Saalistodistuslomake on jaettu eri osioihin, jotka on numeroitu 1-12. Tummennetut kohdat täyttää viranomainen ja vaaleat kohdat kalastaja ja viejä. On mahdollista, että kolmannen maan viranomaiset voivat vaatia lisätietoja tai muun kuin EU:n LIS-asetuksissa määritellyn saalistodistuslomakkeen käyttämistä. Kannattaa etukäteen ottaa yhteyttä kolmannen maan maahantuojaan ja tarkistaa paikalliset vaatimukset.

Kaikki saalistodistukset Suomessa varmentaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Varsinais-Suomen ELY-keskus). Viejän velvollisuus on huolehtia, että kalastustuotteita Euroopan unionista kolmansiin maihin vietäessä niitä seuraa asianmukaisesti varmennettu saalistodistus. Viejän tai viejän edustajan tulee toimittaa asianmukaisesti täytetty saalistodistuslomake Varsinais-Suomen ELY-keskukseen jollain seuraavista tavoista:

1. Varmennuksen hakeminen sähköpostilla (jos kolmas maa ei vaadi alkuperäistä!)

Kalastajan/hänen edustajansa sekä viejän/hänen edustajansa allekirjoittama skannattu saalistodistuslomake toimitetaan sähköpostilla Varsinais-Suomen ELY-keskukseen:

lis.uusimaa@ely-keskus.fi

2. Varmennuksen hakeminen kirjeellä

Kalastajan/hänen edustajansa sekä viejän/hänen edustajansa allekirjoittama alkuperäinen saalistodistuslomake voidaan toimittaa kirjeellä Varsinais-Suomen ELY-keskukseen:

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Rannikon kalatalouspalvelut, Uudenmaan aluetoimisto

Uudenmaan ELY-keskus, PL 36, 00521 Helsinki

Varsinais-Suomen ELY-keskus varmentaa saalistodistuksen

Varmennuksen tarkoituksena on osoittaa, että vietäväksi tarkoitettu kalaerä on pyydetty pyyntialueella voimassa olevien säädösten ja kalastusmääräysten mukaisesti. Keskeisiä asiakirjoja, joihin varmennusta myönnettäessä tutustutaan, ovat kalastuspäiväkirja ja saalis- ja ostoilmoitukset. **Varmennusta ei voida esimerkiksi myöntää, jos kalastusaluksen päällikkö ei ole toimittanut vietävää erää koskevaa kalastuspäiväkirjan sivua saaliin purkupaikan ELY-keskukseen.**

On tärkeää, että ELY-keskukseen lähetettäviin saalistodistuslomakkeisiin on huolellisesti täytetty kaikki tarvittavat tiedot. Jos saalistodistuslomake on puutteellisesti täytetty, ELY-keskus ei voi varmentaa saalistodistusta, vaan sen on pyydettyä asiakirjojen täydentämistä. Jos erää koskevaa purkuilmoitusta (kalastuspäiväkirjan sivu) ei ole asianmukaisesti annettu purkupaikan ELY-keskukselle, ELY-keskus ei voi myöskään varmentaa saalistodistusta, vaan se joutuu odottamaan purkuilmoituksen täsmentymistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimittaa varmentamansa saalistodistuksen viejälle

Varmennettu saalistodistus toimitetaan viejälle samalla tavalla kuin viejä toimitti saalistodistuslomakkeen Varsinais-Suomen ELY-keskukselle (sähköposti tai kirje), jos muusta toimittamistavasta ei

ole sovittu. On kuitenkin syytä huomata, että ELY-keskus ei voi taata, että kolmannen maan viranomaiset hyväksyvät sähköpostilla viejälle lähetetyn varmennetun saalistodistuksen. Tällainen saalistodistushan on teknisesti kopio alkuperäisestä saalistodistuksesta. Ainoastaan asianmukaisesti täytetty saalistodistus, jossa on alkuperäinen Varsinais-Suomen ELY-keskuksen allekirjoitus ja leima, on LIS-asetuksissa tarkoitettu varmennettu saalistodistus.

4. Lisää tietoa saalistodistusjärjestelmästä

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteystiedot (tuonti ja vienti)

Sähköposti: lis.uusimaa@ely-keskus.fi

Mari-Anna Närhi p. +358 295 021 175

Petri Savola p. +358 295 021 460

Sähköpostiosoitteet mallia etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

vaihde 0295 022 500

Postiosoite:

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Rannikon kalatalouspalvelut, Uudenmaan aluetoimisto

Uudenmaan ELY-keskus, PL 36, 00521 Helsinki